

Postbus 85980, 2508 CR Den Haag

Ministerie van Economische Zaken
T.a.v. de heer Van Dam
Per adres
<https://www.internetconsultatie.nl/interimwetveedichtegebieden>

Datum 23-5-2017
Ons kenmerk UIT17.0195
Behandeld door Bert van den Berg

Geachte heer Van Dam,

Graag maak ik gebruik van de gelegenheid om namens de Dierenbescherming te reageren op het concept d.d. 11 april 2017 van de Interimwet veedichte gebieden.

Samenvatting reactie

De omvang van de Nederlandse veestapel gaat de draagkracht van Nederland al vele jaren te boven. Inkrimping van de veestapel is dan ook dringend gewenst. Tot nu toe hebben overheidspogingen om de overlast te beteugelen nog weinig tot geen succes. Vraag is of het conceptwetsvoorstel wel aan het beoogde resultaat zal bijdragen. Er lijkt weinig draagvlak voor dit wetsvoorstel onder veehouders, bewoners- en milieugroepen en provincies. Als in het kader van het wetsvoorstel alleen naar leefbaarheid, milieu en volksgezondheid wordt gekeken, en niet ook naar dierenwelzijn, dreigen er maatregelen genomen te worden die ten koste van het dierenwelzijn gaan (win – verlies situatie) en worden kansen voor voortgang op meerdere duurzaamheidsaspecten tegelijk (win – win situatie) gemist. Bestuurlijk is het niet volwaardig meenemen van dierenwelzijn ongewenst, juridisch is het onjuist omdat het EU verdrag de lidstaten opdraagt bij ruimtelijke ordening ten volle rekening te houden met dierenwelzijn.

Wij stellen voor de volgende elementen aan het wetsvoorstel toe te voegen.

- De vrijblijvendheid van het wetsvoorstel moet weggenomen worden. In het wetsvoorstel dient hiertoe een wettelijke verplichting opgenomen te worden om de veestapel met minstens 30% in te krimpen, in het bijzonder door veedichte gebieden aan te pakken.
- Bij het inkrimpen van de veestapel moet aan draagvlak bij de betrokkenen gewerkt worden, bijv. door een saneringsaanpak als voorgesteld in het Actieplan vitalisering varkenshouderij.
- In de wet en de memorie van toelichting hierop dient de transitie van bulk naar kwaliteit waaronder een hoog dierenwelzijn als leidend principe voor regulering van het aantal landbouwhuisdieren en het aantal veehouderijlocaties te worden opgenomen.
- In de wet en de memorie toelichting moet dierenwelzijn als volwaardig belang in de sanering meegenomen worden om te zorgen voor een integrale, alle aspecten omvattende verduurzaming.
- Financiële nadeelcompensatie kan een drempel vormen voor het inkrimpen van de veestapel en het saneren in veedichte gebieden. Als alternatief kan tijd voor inkrimpen of sluiten van bedrijven worden gegeven.

Drastisch inkrimpen van de veestapel dringend gewenst

De omvang van de Nederlandse veestapel gaat de draagkracht van de kleine, dichtbevolkte Nederlandse delta ver te boven en vormt daardoor al vele jaren o.a. een bedreiging voor de leefbaarheid op het platteland, het milieu, het landschap en de volksgezondheid en voor een vitale, toekomstgerichte veehouderijsector. De veestapel dient daarom fors ingekrompen te worden en de resterende veehouderij moet integraal duurzamer, waaronder diervriendelijker gemaakt worden.

Al jaren luidt het advies van opeenvolgende adviescommissies dat de veehouderij zich eerst en vooral moet richten op het voortbrengen van producten met meerwaarde voor de driehoek Londen – Parijs – Berlijn. De hoog opgeleide, kritische bevolking in deze regio moet met de nodige voorlichting en marketing bereid gevonden kunnen worden meer voor dierlijke producten te betalen en zo de verduurzaming van de veehouderij mogelijk te maken. Met een krimp van de veestapel met 30% kan een veehouderij overblijven die hoofdzakelijk produceert voor de Nederlandse markt en voor de ons direct omringende landen. Regionale productie en afzet kunnen meer grip geven op duurzaamheid en geven meer kans op maatschappelijk draagvlak.

Regulering veestapel faalt tot nu toe

De bedreiging van de veehouderij voor leefbaarheid, milieu en volksgezondheid speelt al decennia en de overheid doet allerlei pogingen om de groei van de veestapel te beteugelen, of zelfs om te buigen.

Zo is er na de varkenspest van 1997 een reconstructiebeleid ingevoerd met Landbouwwontwikkeling-, Verwevings- en Extensiveringsgebieden. Dit beleid is grotendeels vastgelopen op bezwaren van zowel bewoners als veehouders.

Het idee om snelle verspreiding van varkenspest tegen te gaan door varkensvrije zones te creëren is helaas nooit van de grond gekomen.

Verder zijn er varkens- en pluimveerechten ingevoerd om de omvang van de varkens- en pluimveestapel vast te leggen en verplaatsing tussen en naar een tweetal concentratiegebieden te voorkomen. (Concentratiegebied Zuid: Zuidoost Brabant en Noord- en Midden Limburg, Concentratiegebied Oost: Gelderse Vallei, Veluwe, Achterhoek, Salland en Twente).

Na de afschaffing van de melkquotering is de melkveehouderij enorm gegroeid en is de hoeveelheid fosfaat in de mest door het Europees vastgestelde fosfaatplan gegaan. Een Fosfaatreductieplan moet dat in 2017 weer onder dit plafond brengen. En vanaf 1 januari 2018 komen er fosfaatrechten om de melkveestapel te beheersen.

Dit ruimtelijk ordenings- en milieubeleid hebben er mede voor gezorgd dat het aantal veehouderijbedrijven in de loop der jaren steeds verder terugloopt. Maar het aantal gehouden dieren neemt niet af, omdat de resterende bedrijven de productierechten van de stoppende bedrijven overnemen en zo uitbreiden. Steeds meer varkens- en pluimveehouders hebben meerdere productielocaties of bouwen één of enkele hele grote, zogenaamde megastallen.

Interimwet veedichte gebieden behoeft draagvlak

De grote vraag is of het instrumentarium van de Interimwet veedichte gebieden zal slagen, waar eerdere pogingen om de overlast in concentratiegebieden van de veehouderij te verminderen grotendeels faalden.

Dat eerdere falen heeft veel te maken met gebrek aan draagvlak bij de veehouderij, bij de bewoners op het platteland en bij de lagere overheden. De voortekenen voor de Interimwet veehouderij zijn wat draagvlak betreft niet positief. De veehouderijsector is tegen het wetsvoorstel. Bewoners- en milieugroepen vinden de wet niet ver genoeg gaan. En de

provinciebesturen van o.a. de veerrijke provincies Overijssel, Gelderland en Limburg zeggen op voorhand de instrumenten uit het wetsvoorstel niet te zullen gebruiken en keren zich tegen het voorstel. Alleen het provinciebestuur van Noord-Brabant is enthousiast en wil de voorgestelde wettelijke instrumenten gaan benutten.

Het wetsvoorstel ontbeert dan ook een verplichting voor de provincies om de veedichte gebieden nu ook werkelijk aan te gaan pakken. De rijksoverheid zou, bijvoorbeeld in een Rijksveehouderijplan of in de voorliggende Interimwet veedichte gebieden zelf, de provincies met veel intensieve veehouderij moeten opdragen de veestapel in hun provincie met minstens 30% in te krimpen.

De provincies dienen te werken aan draagvlak voor het inkrimpen van de veehouderij bij alle betrokken stakeholders. Dit kan gebeuren via het programma als bedoeld in artikel 2 van de concept interim-wet. Maar dan moet dit programma zich niet beperken tot kwantitatieve doelstellingen over het aantal veehouderijbedrijven en het aantal dieren, zoals nu in artikel 2 gebeurt. Naast het aanwijzen van plaatsen waar vanwege te veel overlast vee of zelfs hele veehouderijbedrijven weg moeten, zal ook gekeken moeten worden hoe veehouderijbedrijven die voor te veel overlast en risico's zorgen en/of geen toekomstperspectief hebben gesaneerd kunnen worden. De in het Het Actieplan Vitalisering Varkenshouderij van de Commissie Rosenthal voorgestelde aanpak voor sanering van varkenshouderijbedrijven met te weinig toekomstperspectief kan hier als voorbeeld dienen.

Bij beoordeling van het toekomstperspectief van veehouderijbedrijven moet niet alleen gekeken worden naar zaken als schuldenlast en bedrijfsopvolging, maar ook naar de duurzaamheid van het bedrijf en of het bedrijf produceert voor de bulkmarkt of voor meerwaardeconcepten. Al jaren wordt de overheid geadviseerd dat de veehouderij haar toekomst moet zoeken in het voortbrengen van producten met meerwaarde, waaronder een hoger dierenwelzijn, voor de driehoek Londen-Parijs-Berlijn. Bij het saneren van de veehouderij zou dit het leidend perspectief moeten zijn.

Wetsvoorstel draagt niet bij aan integrale verduurzaming

Hoewel in de memorie van toelichting over het belang van integrale verduurzaming, inclusief dierenwelzijn, wordt gesproken, gaat het in het wetsvoorstel alleen over leefbaarheid, volksgezondheid, milieu en landschap. Dit is juridisch en beleidsmatig niet terecht.

Juridisch is het niet terecht, omdat het Verdrag van de Europese Unie de lidstaten opdraagt onder andere bij het ruimtelijke ordeningsbeleid ten volle rekening te houden met het dierenwelzijn. Dierenwelzijn heeft wel degelijk ruimtelijk relevante aspecten. Zo kan een extensievere veehouderij met meer ruimte per dier bijdragen aan minder milieubelasting. Beleidsmatig is het niet terecht, omdat wanneer niet integraal alle duurzaamheidsaspecten meegenomen worden er voor weggelaten aspecten, in dit geval dierenwelzijn, een verliessituatie kan ontstaan.

Ook voor het dierenwelzijn is inkrimping van de veestapel gewenst. Zo zorgen de enorme concentraties van vee in bepaalde delen van ons land voor een grote dierziektedruk. Ook vormen deze concentraties een groot risico voor uitbraak en snelle verspreiding van dierziekten, zoals Vogelgriep, Mond-en-klauwzeer en Varkenspest, waarvoor een wettelijke bestrijdingsplicht geldt, waaronder het 'ruimen' van gezonde maar in de buurt van een uitbraak verblijvende dieren.

Het aantal veehouderijbedrijven neemt in ons land voortdurend af, maar de veestapel blijft even groot, met als gevolg dat de resterende bedrijven steeds groter worden. Bij een brand of

een ernstig besmettelijke dierziekte vallen in deze steeds grotere bedrijven meer dierlijke slachtoffers.

En als steeds groter wordende bedrijven niet navenant meer personeel inzetten neemt de afstand tussen de dieren en hun verzorgers steeds verder toe, neemt de aandacht en zorg per dier af, en dreigen de dieren zo steeds meer te verworden tot een ding, een productiemiddel.

Als in het kader van de Interimwet veedichte gebieden alleen naar leefbaarheid, milieu en volksgezondheid wordt gekeken, en niet ook naar dierenwelzijn, dreigen er maatregelen genomen te worden die ten koste van het dierenwelzijn gaan (win – verlies situatie) en worden kansen voor voortgang op meerdere duurzaamheidsaspecten tegelijk (win – win situatie) gemist.

Zo kan men besluiten dat stallen voorzien moeten worden van een luchtwasser. De uitstoot uit de stal naar buiten wordt dan schoner. Maar binnen in de stal blijft de lucht ongezond voor de daar aanwezige dieren en hun verzorgers. Door niet voor een 'end of pipe' techniek te kiezen, maar het probleem bij de bron aan te pakken, bijvoorbeeld door mest en urine direct te scheiden en uit de stal af te voeren, of door een combinatie van stoppers- en RAV-maatregelen, wordt niet alleen de lucht buiten de stal, maar ook de lucht in de stal schoner en gezonder en krijg je een win-win situatie voor mens en dier.

Nadeelcompensatie niet alleen in geld maar ook in tijd

In het wetsvoorstel wordt alleen gesproken over nadeelcompensatie door de provincie in de vorm van geldelijk vergoeden van inkomensderving of een vermindering van de waarde van onroerend goed. Idealiter wordt direct tot sluiting of verplaatsing van veehouderijbedrijven in veedichte gebieden overgegaan. Maar hier kan veel geld mee gemoeid zijn. Wanneer het provinciebestuur er geen geld voor (over) heeft, kan dat een belangrijke belemmering vormen voor inkrimpen van de veestapel en saneren van veedichte gebieden.

In plaats van geldelijke compensatie kan ook tijd of een combinatie van tijd en geld gegeven worden om een bedrijf te sluiten of te verplaatsen. Zo krijgen de nertsenfokkers in het kader van het nertsenfokverbod 10 jaar de tijd om hun bedrijf te sluiten. In de memorie van toelichting wordt wel op de mogelijkheid gewezen om tijd te geven, maar in de ontwerp wettekst niet.

Tot slot

Wij hopen dat u het wetsvoorstel en de memorie van toelichting in lijn met het vorenstaande wilt aanpassen en zien uw reactie en een aangepast wetsvoorstel met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,
Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren,

Bert van den Berg,
Programmamanager veehouderij.